

หะดีษรียาฎศอลิฮีน : บทว่าด้วยการเตาบะฮฺ

﴿باب التوبة﴾

[ไทย - Thai - تايلاندي]

อิมาม อัน-นะวะวีฮ์

แปลโดย : พิชชอล อับดุลฮาดี

ผู้ตรวจทาน : ซุฟอัม กุษมาน

ที่มา : หนังสือ รียาฎศอลิฮีน

2011 - 1432

IslamHouse.com

﴿باب التوبة﴾

« باللغة التايلاندية »

الإمام يحيى بن شرف النووي رحمه الله

ترجمة: فيصل عبدالهادي

مراجعة: صافي عثمان

المصدر: كتاب رياض الصالحين

2011 - 1432

IslamHouse.com

บทที่ 2 การเตาบะฮ์ (กลับเนื้อกลับตัว)

بَابُ التَّوْبَةِ

อุลละมาฮ์กล่าวว่า: การเตาบะฮ์เป็นสิ่งที่จำเป็นจากปวงบาปทั้งหลาย และถ้าหากความผิดนั้นเป็นความผิดระหว่างบ่าวกับอัลลอฮ์ โดยไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดสิทธิของมนุษย์ มีเงื่อนไข 3 ประการ คือ

หนึ่ง: ละทิ้งจากความผิดนั้นๆ

สอง: มีความเสียใจและรู้สึกผิดจากการกระทำความผิด

สาม: มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะไม่กลับไปทำความผิดนั้นตลอดไป

และหากขาดเงื่อนไขหนึ่งในสามประการนั้น ถือว่าการเตาบะฮ์ไม่ถูกต้อง และถ้าหากความผิดนั้นเกี่ยวข้องกับลูกหลานอาดัมแล้วมีเงื่อนไขสี่ประการ นั่นคือ สามประการดังที่กล่าวมา และเงื่อนไขที่สี่คือให้ลบล้างความผิดจากสิทธิของเจ้าของ หากเป็นทรัพย์สินหรือสิ่งในทำนองเดียวกันก็ให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่เจ้าของ และหากความผิดนั้นเป็นข้อหาการใส่ร้ายว่าผิดประเวณี (ซินา) หรือข้อหาในทำนองเดียวกันก็ให้เขามอบตัวรับผิดหรือขอโทษจากผู้ที่เขาใส่ความ และหากเป็นความผิดการนินทาก็ให้เขาขอขมา และจำเป็นของเตาบะฮ์จากทุกๆ ความผิด และหากเขาเตาบะฮ์เพียงความผิดบางประการ การเตาบะฮ์ของเขานั้นถือว่าใช้ได้เฉพาะความผิดนั้นๆ ตามทัศนะของอะฮ์ลุลฮัก(บรรดาผู้ที่เดินบนเส้นทางอันสัจจริง) และยังคงเหลือความผิดอื่นๆ มีตัวบทหลักฐานมากมายจากคำภีร์อัลกุรอานและสุนนะฮ์ของท่านนบีและมติเอกฉันท์ของประชาชาติถึงความจำเป็นในการเตาบะฮ์

อัลลอฮ์ตรัสว่า:

﴿ وَتَوْبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴾ (๓)

ความว่า: “และพวกเจ้าทั้งหลายจงขอโทษแก่โทษต่ออัลลอฮ์เถิด โอ้ บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับชัยชนะ”¹

อัลลอฮ์ตรัสว่า:

﴿ وَإِنِ اسْتَفْرُوا رَبَّكُمْ فَمَا تَوْبُوا إِلَيْهِ ﴾

ความว่า: “และพวกท่านจงขอนิโทษจากพระเจ้าของพวกเขาแล้วจงกลับเนื้อกลับตัวต่อพระองค์”²

¹ อัน-นูร, 24 : 31

² ฮูด, 11 : 3

อัลลอฮฺตรัสว่า:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا﴾

ความว่า: “ให้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงขออภัยแก่โทษแต่อัลลอฮฺด้วยการอภัยแก่โทษอย่างจริงใจเกิด”³

وعن أبي هريرة قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ : «وَاللَّهِ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ .

ความว่า: และจากท่านอบูฮุร็อยเราะฮฺ เล่าว่า: ฉันได้ยिनท่านเราะฮฺสุลุลลอฮฺ กล่าวว่: “ฉันขอสาบานต่ออัลลอฮฺ แท้จริงฉันขออภัยแก่โทษ (อิสติฆฟารุ) และกลับตัว (เตาบัต) ต่ออัลลอฮฺมากกว่า 70 ครั้งในหนึ่งวัน” (หะดีษบันทึกโดยอัล-บุคอรีฮฺ)⁴

وعن الأغرِّ بن يسار المزنيِّ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : «يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ ، فَإِنِّي أَنُوبُ فِي الْيَوْمِ مِئَةَ مَرَّةٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

ความว่า: และจากท่านอัล-อะฮ์รอ อิบน์ ยะซาร์ อัล-มุชะน็ญ เล่าว่า: ท่านเราะฮฺสุลุลลอฮฺ กล่าวว่: “โอ้มนุษย์เอ๋ย! พวกท่านจงกลับเนื้ออกกลับตัว(เตาบะฮฺ)สู่อัลลอฮฺเกิด และพวกท่านจงขออภัยแก่โทษ (อิสติฆฟารุ) ต่อพระองค์ เพราะแท้จริงฉันกล่าวอิสติฆฟารุกลับตัวไปยังพระองค์วันละ 100 ครั้ง” (หะดีษบันทึกโดยมุสลิม)⁵

وعن أبي حمزة أنس بن مالك الأنصاريِّ- خادِمِ رَسُولِ اللَّهِ - قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : «لِلَّهِ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ مِنْ أَحَدِكُمْ سَقَطَ عَلَى بَعِيرِهِ وَقَدْ أَضَلَّهُ فِي أَرْضِ فَلَاةٍ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ .

وفي رواية لمسلمٍ : «لِلَّهِ أَشَدُّ فَرَحًا بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ حِينَ يَتَوْبُ إِلَيْهِ مِنْ أَحَدِكُمْ كَانَ عَلَى رَاحِلَتِهِ بِأَرْضِ فَلَاةٍ ، فَأَنْفَلَتْ مِنْهُ وَعَلَيْهَا طَعَامُهُ وَشَرَابُهُ فَأَيْسَ مِنْهَا ، فَأَتَى

³ อัล-ตะหะรீม, 66 : 8

⁴ อัล-บุคอรีฮฺ, อัล-ญามิอุ อัล-มุสนัด, บท: อัล-ตะอูวาต, บรรพ: การอิสติฆฟารุของท่านนบี ในหนึ่งวันและหนึ่งคืน, เลขที่: 6307

⁵ มุสลิม, อัล-มุสนัด อัล-เศาะฮี้หฺ, บท: การชิกิริ การดูอาห์ การเตาบะฮฺ และการอิสติฆฟารุ, บรรพ: ส่งเสริมให้มีการอิสติฆฟารุและปฏิบัติให้มาก, เลขที่: 2702. โดยไม่ได้สำนวน “และพวกท่านจงขออภัยแก่โทษ (อิสติฆฟารุ) ต่อพระองค์”

شَجَرَةٌ فَاضْطَجَعَ فِي ظِلِّهَا وَقَدْ آيَسَ مِنْ رَاحِلَتِهِ ، فَبَيْنَمَا هُوَ كَذَلِكَ إِذْ هُوَ بِهَا قَائِمَةً عِنْدَهُ ، فَأَخَذَ بِحِطَامِهَا ، ثُمَّ قَالَ مِنْ شِدَّةِ الْفَرَجِ : اللَّهُمَّ أَنْتَ عَبْدِي وَأَنَا رَبُّكَ ! أَخْطَأُ مِنْ شِدَّةِ الْفَرَجِ .

ความว่า: และจากท่านอบูหัมซะฮฺ อนัส อิบน์ มาลิก อัล-อันศอรีย์ -

คนรับใช้ของท่านเราะซูลุลลอฮฺ - เล่าว่า: ท่านเราะซูลุลลอฮฺ กล่าว
ว่า: “อัลลอฮฺทรงดีใจต่อการกลับตัว (เตาบะฮฺ) ของบ่าวของพระองค์ยิ่งกว่า
ความดีใจของคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกท่านที่ได้พบคุณูรุษของเขาโดยบังเอิญซึ่งมัน
ได้จากเขาไปในแผ่นดินที่เว้งกว้าง⁶” มุตตะพะกุนอะลียฮฺ⁷

และในการรายงานของมุสลิมมีสำนวนว่า: “อัลลอฮฺทรงดีใจต่อการกลับตัว
(เตาบะฮฺ) ของบ่าวของพระองค์ในขณะที่เขาทำการกลับตัว (เตาบะฮฺ) ยิ่งกว่า
คนหนึ่งคนใดในหมู่พวกท่านซึ่งได้นั่งอยู่บนสัตว์พาหนะของเขาในแผ่นดินที่เว้ง
กว้าง แล้วมันก็หลุดหนีไปโดยที่อาหารและน้ำดื่มติดไปด้วย เขาหมดหวังที่จะ
ได้เจอมันอีก แล้วเขาก็ไปลงนอนไต่ร่มเงาไม้ในสภาพที่หมดหวังจะเจอกับ
พาหนะของเขาอีก และในขณะที่เขาอยู่ในสภาพนั้นจู่ๆ มันก็ยื่นอยู่ต่อหน้าเขา
แล้วเขาก็จับเชือก และได้กล่าวเนื่องจากความดีใจอย่างที่สุดว่า โอ้อัลลอฮฺ
พระองค์คือบ่าวของฉัน และฉันคือพระเจ้าของพระองค์ เขาพูดผิดไปเนื่องจาก
ความหลงดีใจอย่างที่สุด”

وعن أبي موسى عبد الله بن قيس الأشعري عن النبي قَالَ : «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَبْسُطُ يَدَهُ بِاللَّيْلِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ النَّهَارِ ، وَيَبْسُطُ يَدَهُ بِالنَّهَارِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ اللَّيْلِ ، حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا» رواه مسلم .

ความว่า: และจากท่านอบูมุซา อับดุลลอฮฺ อิบน์ กิอสู อัล-อัซฮะรีย์ จาก

ท่านนบี ท่านกล่าวว่า: “แท้จริงอัลลอฮฺ ตะอาลา ทรงแบพระหัตถ์ของ
พระองค์ในเวลากลางคืนเพื่อรับการกลับตัว (เตาบะฮฺ) ของผู้ทำผิดในเวลา
กลางวัน และทรงแบพระหัตถ์ในเวลากลางวันเพื่อรับการกลับตัวของผู้ทำผิด
ในเวลากลางคืน จนกระทั่งดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันตก(หมายถึงปรากฏ
สัญญาณวันกิยามะฮฺ)” (หะดีษบันทึกโดยมุสลิม)⁸

⁶ โลงกว้าง ไม่มีแหล่งน้ำ และต้นไม้ขึ้น

⁷ อัล-บุคอริฮฺ, อัล-ญามิอฺ อัล-มุสนัด, บท: อัล-ตะอวาต, บรรพ: การเตาบะฮฺ, เลขที่: 6309. มุสลิม, อัล-มุสนัด อัล-เศาะฮีหฺ, บท: การเตาบะฮฺ, บรรพ: ส่งเสริมให้เตาบะฮฺและปลื้มปิติกับมัน, เลขที่: 2747

⁸ มุสลิม, อัล-มุสนัด อัล-เศาะฮีหฺ, บท: การเตาบะฮฺ, บรรพ: อัลลอฮฺทรงตอบรับการกลับตัวจากความผิดถึงแม้ว่าจะทำซ้ำแล้วซ้ำเล่า, เลขที่: 2759

وعن أبي هريرة قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : «مَنْ تَابَ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ» رواه مسلم .

ความว่า: และจากท่านอบู ฮุร็อยเราะฮฺ เล่าว่า: ท่านเราะสูลุลลอฮฺกล่าวว่า: “ใครก็ตามที่กลับตัว (เตาบะฮฺ) ก่อนที่ดวงอาทิตย์จะขึ้นทางทิศตะวันตก อัลลอฮฺจะทรงรับการกลับตัวของเขา” (หะดีษบันทึกโดยมุสลิม)⁹

وعن أبي عبد الرحمن عبد الله بن عمر بن الخطابِ عن النَّبِيِّ قَالَ : «إِنَّ اللَّهَ يَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ مَا لَمْ يُعْرِغْ» رواه الترمذي، وَقَالَ : حديث حسن .

ความว่า: และจากท่านอบูอับดุลเราะฮฺมาน อับดุลลอฮฺ อิบน์ อุมร์ อิบน์ อัล-ค็อฏฏอบ จากท่านนบี กล่าวว่า: “แท้จริงอัลลอฮฺ ทรงตอบรับการกลับตัว (เตาบะฮฺ) ของบ่าวของพระองค์ตราบดีที่วิญญานยังไม่ออกถึงลูกกระเดือก” (หะดีษบันทึกโดยอัต-ติรมิซียฺ และท่านกล่าวว่าท่านนบีเป็นหะดีษหะสัน)¹⁰

- وعن زُرِّ بْنِ حُبَيْشٍ ، قَالَ : أَتَيْتُ صَفْوَانَ بْنَ عَسَّالٍ أَسْأَلُهُ عَنِ الْمَسْحِ عَلَى الْحُقَيْنِ ، فَقَالَ : مَا جَاءَ بِكَ يَا زُرُّ ؟ فَقُلْتُ : ابْتِغَاءَ الْعِلْمِ ، فَقَالَ : إِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَضَعُ أُجْنِحَتَهَا لَطَالِبِ الْعِلْمِ رِضَى بِمَا يَطْلُبُ . فَقُلْتُ : إِنَّهُ قَدْ حَكَ فِي صَدْرِي الْمَسْحُ عَلَى الْحُقَيْنِ بَعْدَ الْغَائِطِ وَالْمَوَلِ ، وَكُنْتُ امْرَأً مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ فَجِئْتُ أَسْأَلُكَ هَلْ سَمِعْتَهُ يَذْكُرُ فِي ذَلِكَ شَيْئاً ؟ قَالَ : نَعَمْ ، كَانَ يَأْمُرُنَا إِذَا كُنَّا سَفَرًا - أَوْ مُسَافِرِينَ - أَنْ لَا نَنْزِعَ خِفَافَنَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلِيَالِيَهُنَّ إِلَّا مِنْ جَنَابَةِ ، لَكُنْ مِنْ غَائِطٍ وَبَوْلٍ وَنَوْمٍ . فَقُلْتُ : هَلْ سَمِعْتَهُ يَذْكُرُ فِي الْهَوَى شَيْئاً ؟ قَالَ : نَعَمْ ، كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ فِي سَفَرٍ ، فَبَيْنَا نَحْنُ عِنْدَهُ إِذْ نَادَاهُ أَعْرَابِيٌّ بِصَوْتٍ لَهُ جَهْوَرِيٌّ : يَا مُحَمَّدُ ، فَأَجَابَهُ رَسُولُ اللَّهِ نَحْوًا مِنْ صَوْتِهِ : «هَاؤُمْ» فَقُلْتُ لَهُ : وَيْحَكَ ! اغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ فَإِنَّكَ عِنْدَ النَّبِيِّ وَقَدْ نُهِيتَ عَنْ هَذَا ! فَقَالَ : وَاللَّهِ لَا أَغْضُضُ . قَالَ الْأَعْرَابِيُّ : الْمَرْءُ يُحِبُّ الْقَوْمَ وَلَمَّا يَلْحَقْ بِهِمْ ؟ قَالَ النَّبِيُّ : «الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» . فَمَا زَالَ يُجَدِّثُنَا حَتَّى ذَكَرَ بَابًا مِّنْ

⁹ มุสลิม, อัล-มุสนัด อัล-เศาะฮี้หฺ, บท: การเตาบะฮฺ, บรรพ: ส่งเสริมให้มีการอิสติฆฟารุและปฏิบัติให้มาก, เลขที่: 2703

¹⁰ อัต-ติรมิซียฺ, อัล-ญามิอุ อัล-เศาะฮี้หฺ, บท: อัต-ตะอฺวาด, บรรพ: ความประเสริฐของการเตาบะฮฺ อิสติฆฟารุ และความเมตตาปรานีของอัลลอฮฺต่อบ่าวของพระองค์, เลขที่: 3537

المَغْرِبِ مَسِيرَةَ عَرَضِهِ أَوْ يَسِيرُ الرَّكْبُ فِي عَرَضِهِ أَرْبَعِينَ أَوْ سَبْعِينَ عَامًا - قَالَ سُفْيَانُ أَحَدَ الرُّوَاةِ: قَبِلَ الشَّامَ - خَلَقَهُ اللهُ تَعَالَى يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مَفْتُوحًا لِلتَّوْبَةِ لَا يُغْلَقُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْهُ. رواه الترمذي وغيره، وقال: حديث حسن صحيح.

ความว่า: และจากท่านซุร อิบน์ หุบายษุ เล่าว่า: “ฉันได้ไปหาท่านคือฟวาน อิบน์ อัลสาล เพื่อที่ฉันจะได้ถามเขาเรื่องการเช็ดบนรองเท้าคู่ฟ แล้วท่านก็ได้ถามฉันว่า ด้วยเหตุใดท่านจึงมาหาฉัน? ฉันตอบว่า เพื่อแสวงหาความรู้ แล้วเขาก็กล่าวว่า แท้จริงบรรดามลาอิกะฮ์จะวางปีกของเขาบนผู้แสวงหาความรู้ เพื่อเป็นการแสดงความพึงพอใจต่อสิ่งที่เขาได้แสวงหา ต่อมาฉันก็กล่าวว่า: ฉันรู้สึกตะขิดตะขวงใจเรื่องการเช็ดบนรองเท้าคู่ฟหลังจากการอุจจาระและปัสสาวะ และท่านก็เป็นหนึ่งจากบรรดาเศาะหาบะฮ์ของท่านนบี ดังนั้นฉันจึงมาถามท่านว่าท่านเคยได้ยินท่านนบี พูดถึงเรื่องนี้ไหม? เขาตอบว่า เคย ท่านได้สั่งใช้ให้พวกเรา -เมื่อพวกเราเดินทาง- มิให้ถอดรองเท้าคู่ฟของพวกเราเป็นระยะเวลา 3 วัน 3 คืนนอกจากจะมีญะนาบะฮ์¹¹ แต่ทว่า (มิให้ถอด) เนื่องจากการอุจจาระ ปัสสาวะ และนอน และฉันก็ถามเขาต่ออีกว่า: ท่านเคยได้ยินท่านนบี พูดถึงเรื่องความรักไหม? เขาตอบว่า: เคย ในขณะที่พวกเราอยู่กับท่านนั้น จู่ๆ ก็มีชายชนบทคนหนึ่งเรียกท่านด้วยเสียงอันดังว่า โอ้มูหัมมัด แล้วท่านเราะฮ์ลุลลอฮุ ก็ขานตอบด้วยเสียงพ้อๆ กับเสียงเขาว่า “เราอยู่ที่นี่” และฉันก็กล่าวแก่เขา (ชายอาหรับชนบท) ว่า นี่ จงลดเสียงของท่านซะ เพราะท่านยืนอยู่ต่อหน้าท่านนบี และท่านก็ถูกห้ามมิให้กระทำเช่นนั้น! ชายคนนั้นตอบว่า: ฉันขอสาบานต่ออัลลอฮุ ฉันไม่ลดเสียง ชายอาหรับคนนั้นกล่าวว่า: คนๆ หนึ่งรักคนกลุ่มหนึ่งแต่เขาไม่ทันพบกับพวกเขา? ท่านนบี ตอบว่า: “คนๆ หนึ่งจะอยู่กับบุคคลที่เขารักในวันกิยามะฮ์” ต่อมาท่านก็ยังคงสนทนากับพวกเราจนกระทั่งท่านพูดถึงประตูบานหนึ่งจากทางทิศตะวันตก ซึ่งมีความกว้างหรือระยะทางความกว้างเท่ากับการเดินทางของผู้ชีพาหนะเป็นเวลา 40 หรือ 70 ปี ท่านสุฟยาน¹²นักรายงานหะดีษคนหนึ่งกล่าวว่า: อยู่ทางประเทศชาม อัลลอฮุได้สร้างมันในวันที่พระองค์สร้างบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดินเปิดไว้เพื่อตอบรับการกลับตัว (เตาบะฮ์) มันจะไม่ปิดจนกว่า

¹¹ สิ่งที่ทำให้ต้องอาบน้ำยกหะดัษ เช่นการร่วมหลับนอนระหว่างสามีภรรยา

¹² นั่นคือ อิบน์ อุยัยนะฮ์

ดวงอาทิตย์จะขึ้นทางทิศตะวันตก” (หะดีษบันทึกโดยอัล-ติรมิซียู และท่านกล่าวว่าเป็นหะดีษหะสันเศาะหีห)¹³

وعن أبي سعيدٍ سَعْدِ بْنِ مَالِكِ بْنِ سِنَانَِ الْخَدْرِيِّ : أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ قَالَ : «كَانَ فَيَمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ رَجُلٌ قَتَلَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ نَفْسًا ، فَسَأَلَ عَنْ أَعْلَمِ أَهْلِ الْأَرْضِ ، فَدُلَّ عَلَى رَاهِبٍ ، فَأَتَاهُ . فَقَالَ : إِنَّهُ قَتَلَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ نَفْسًا فَهَلْ لَهُ مِنْ تَوْبَةٍ ؟ فَقَالَ : لَا ، فَقَتَلَهُ فَكَمَّلَ بِهِ مِئَةً ، ثُمَّ سَأَلَ عَنْ أَعْلَمِ أَهْلِ الْأَرْضِ ، فَدُلَّ عَلَى رَجُلٍ عَالِمٍ . فَقَالَ : إِنَّهُ قَتَلَ مِئَةَ نَفْسٍ فَهَلْ لَهُ مِنْ تَوْبَةٍ ؟ فَقَالَ : نَعَمْ ، وَمَنْ يُحُولُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ التَّوْبَةِ ؟ انْطَلِقْ إِلَى أَرْضِ كَذَا وَكَذَا فَإِنَّ بِهَا أَنْاسًا يَعْبُدُونَ اللَّهَ تَعَالَى فَاعْبُدِ اللَّهَ مَعَهُمْ ، وَلَا تَرْجِعْ إِلَى أَرْضِكَ فَإِنَّهَا أَرْضُ سُوءٍ ، فَانْطَلِقْ حَتَّى إِذَا نَصَفَ الطَّرِيقَ أَتَاهُ الْمَوْتُ ، فَاخْتَصَمَتْ فِيهِ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ وَمَلَائِكَةُ الْعَذَابِ . فَقَالَتْ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ : جَاءَ تَائِبًا ، مُقْبِلًا بِقَلْبِهِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى ، وَقَالَتْ مَلَائِكَةُ الْعَذَابِ : إِنَّهُ لَمْ يَعْمَلْ خَيْرًا قَطُّ ، فَأَتَاهُمْ مَلَكٌ فِي صُورَةِ آدَمِيٍّ فَجَعَلُوهُ بَيْنَهُمْ - أَيَّ حَكْمًا - فَقَالَ : قَيْسُوا مَا بَيْنَ الْأَرْضَيْنِ فَإِلَى أَيَّتَهُمَا كَانَ أَدْنَى فَهُوَ لَهُ . فَقَاسُوا فَوَجَدُوهُ أَدْنَى إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي أَرَادَ ، فَحَبَسَتْهُ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ مُتَّفِقِينَ عَلَيْهِ .

وفي رواية في الصحيح : «فَكَانَ إِلَى الْقَرْيَةِ الصَّالِحَةِ أَقْرَبَ بِشِيرٍ فَجُعِلَ مِنْ أَهْلِهَا» .
وفي رواية في الصحيح : «فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى هَذِهِ أَنْ تَبَاعِدِي ، وَإِلَى هَذِهِ أَنْ تَقْرَبِي ، وَقَالَ : قَيْسُوا مَا بَيْنَهُمَا ، فَوَجَدُوهُ إِلَى هَذِهِ أَقْرَبَ بِشِيرٍ فَغُفِرَ لَهُ» . وفي رواية : «فَتَأَى بِصَدْرِهِ نَحْوَهَا» .

ความว่า: และจากท่านอบูสะอีด สะอีด อิบนู มาลิก อิบนู สีนาน อัล-คุดรียู เล่าว่า: ท่านนบี กล่าวว่: “ในประชาชาติก่อนหน้าพวกท่านนั้น มีชายคนหนึ่งได้เข่นฆ่าผู้คนมา 99 ชีวิต ต่อมาเขาได้ถามหาถึงปราชญ์ที่มีความรู้มากที่สุดบนผืนแผ่นดิน และเขาก็ถูกแนะนำให้ไปหาบาทหลวงท่านหนึ่ง แล้วเขาก็ได้ไปหาและได้ถามบาทหลวงท่านนั้นว่า เขาได้ฆ่าคนมา 99 ชีวิต เขามีสิทธิ์ที่จะกลับตัว (เตาบะฮฺ) หรือไม่? บาทหลวงคนนั้นตอบว่า ไม่มีสิทธิ์เลย แล้วชายคนนั้นก็ฆ่าบาทหลวงครบเป็นคนที่ 100 หลังจากนั้นเขาก็ถามหาถึงปราชญ์ที่มีความรู้ที่สุดบนผืนแผ่นดิน แล้วเขาก็ถูกแนะนำให้ยังชายคนหนึ่งที่มีความรู้ และเขาก็ได้ถามว่า เขาได้ฆ่าคนมา 100 ชีวิต เขามีสิทธิ์ที่จะกลับตัว

¹³ อัล-ติรมิซียู, อัล-ญามิอุ อัล-เศาะฮีห, บท: อัล-ดะอฺวาค, บรรพ: ความประเสริฐของการเตาบะฮฺ อิลติหมฟารุ และความเมตตาปราชญ์ของอัลลอฮฺต่อบ่าวของพระองค์, เลขที่: 3535

(เตาบะฮฺ) ใหม่? ชายที่มีความรู้ที่นั่นตอบว่า มีสิ แล้วใครเล่าจะมาขวางกั้น ระหว่างท่านกับการกลับตัว แต่ว่า ท่านจงเดินทางออกไปยังแผ่นดินนั้นๆ เพราะแท้จริง ณ ที่นั่นมีผู้คนที่สักการะอัลลอฮฺ ดังนั้นท่านจงสักการะพร้อมๆ กับพวกเขา และท่านจงอย่ากลับไปยังดินแดนของท่านอีกเด็ดขาด เพราะมันเป็นดินแดนที่ชั่วช้า แล้วเขาก็ได้เดินทางออกจนกระทั่งถึงครั้งทาง ความตายก็มาเยือนเขา และแล้วมลาอิกะฮฺแห่งความเมตตาปราณี(เราะหฺมะฮฺ) กับมลาอิกะฮฺแห่งการลงโทษ(อะซาบ) ก็เกิดโต้เถียงกัน(ว่าผู้ใดที่ควรจะเป็น ผู้รับวิญญานเขาไป) มลาอิกะฮฺแห่งความเมตตาปราณีกล่าวว่า ชายคนนี้ได้ เดินทางมาในสภาพที่กลับตัวและด้วยหัวใจที่มุ่งสู่อัลลอฮฺ และมลาอิกะฮฺ แห่งการลงโทษก็กล่าวว่า เขาไม่เคยประกอบคุณงามความดีเลย แล้วมีมลาอิกะฮฺท่านหนึ่งในร่ามมนุษย์ได้มาหาพวกเขา และพวกเขาก็ขอให้เขาตัดสินใจได้แย้ง เขาตอบไปว่า พวกท่านจงวัดระยะทางระหว่างสองดินแดนนั้นว่าศพ ของชายผู้นี้อยู่ใกล้ดินแดนไหนก็ให้ถือว่าเขาอยู่ในดินแดนนั้น แล้วพวกเขาก็ได้ วัดและปรากฏว่าเขาอยู่ใกล้ดินแดนที่เขาต้องการ(เดินทางไป) จากนั้นมลาอิกะฮฺแห่งความเมตตาปราณีจึงได้เอาวิญญานเขาไป” (มุตตะพะกุนอะลียฺ)¹⁴ และมีรายงานหนึ่งในหนังสือ “อัศ-เศาะฮี้หฺ”¹⁵ ระบุว่า: “ปรากฏว่าระยะทางสู่ เมืองที่ดีนั้นใกล้กว่าหนึ่งคืบ ดังนั้นเขาจึงถูกถือว่าเป็นชาวเมืองนั้น” และมีอีกรายงานหนึ่งในหนังสือ “อัศ-เศาะฮี้หฺ”¹⁶ ระบุว่า: “แล้วอัลลอฮฺ ทรงประทานวะฮฺยูแก่ดินแดนที่เขาจากมาให้ยึดห่างออกไปไกล และแก่ ดินแดนที่เขามุ่งไปให้หดเข้ามาใกล้ และเขาก็กล่าวว่า พวกท่านจงวัดระยะทาง ระหว่างทั้งสองเกิด ต่อมาพวกเขาก็พบว่าเขาอยู่ใกล้กับดินแดนที่เขากำลังจะ เดินทางไปหนึ่งคืบ แล้วอัลลอฮฺก็ทรงอภัยโทษให้แก่เขา” และมีสายรายงานหนึ่ง¹⁷ ระบุว่า: “และเขาได้พยายามลุกขึ้นด้วยหน้าอกของเขา หันสู่ดินแดนที่เขาต้องการเดินทางไป”

¹⁴ อัล-บุคอรี, อัล-ญามิอฺ อัล-มุสนัด, บท: อัล-อันบิยาฮฺ, บรรพ: เรื่องว่าด้วยชาวถ้ำ, เลขที่: 3470. มุสลิม, อัล-มุสนัด อัศ-เศาะฮี้หฺ, บท: การเตาบะฮฺ, บรรพ: ตอบรับการกลับตัวของอาชญากรฆ่าคนถึงแม้จะผ่านการฆ่ามามากครั้ง, เลขที่: 2766.

¹⁵ หมายถึงหนังสืออัศ-เศาะฮี้หฺของมุสลิม

¹⁶ หมายถึงหนังสืออัศ-เศาะฮี้หฺของอัล-บุคอรี

¹⁷ คือสายรายงานของมุสลิม

وعن عبد الله بن كعب بن مالك ، وكان قائداً كعبٍ مِنْ بَنِيهِ حِينَ عَجِي ،
قَالَ : سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ بِحَدِيثِهِ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ
فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ . قَالَ كَعْبٌ : لَمْ أَتَخَلَّفَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ فِي غَزْوَةِ غَزَاهَا
قَطْ إِلَّا فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ ، غَيْرَ أَنِّي قَدْ تَخَلَّفْتُ فِي غَزْوَةِ بَدْرٍ ، وَلَمْ يُعَاتَبْ أَحَدٌ تَخَلَّفَ
عَنْهُ ؛ إِنَّمَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ وَالْمُسْلِمُونَ يُرِيدُونَ عَيْرَ قُرَيْشٍ حَتَّى جَمَعَ اللَّهُ
تَعَالَى بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ عَدُوِّهِمْ عَلَى عَيْرِ مِيعَادٍ . وَلَقَدْ شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - لَيْلَةَ الْعَقَبَةِ حِينَ تَوَأَّقْنَا عَلَى الْإِسْلَامِ ، وَمَا أَحِبُّ أَنْ لِي بِهَا مَشْهَدٌ
بَدْرٍ ، وَإِنْ كَانَتْ بَدْرٌ أَذْكَرَ فِي النَّاسِ مِنْهَا . وَكَانَ مِنْ خَبْرِي حِينَ تَخَلَّفْتُ عَنْ
رَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ أَنِّي لَمْ أَكُنْ قَطُّ أَقْوَى وَلَا أَيْسَرَ
مِثِّي حِينَ تَخَلَّفْتُ عَنْهُ فِي تِلْكَ الْغَزْوَةِ ، وَاللَّهُ مَا جَمَعْتُ قَبْلَهَا رَاحِلَتَيْنِ قَطُّ حَتَّى
جَمَعْتُهُمَا فِي تِلْكَ الْغَزْوَةِ وَلَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - يُرِيدُ
غَزْوَةً إِلَّا وَرَى بِغَيْرِهَا حَتَّى كَانَتْ تِلْكَ الْغَزْوَةُ ، فَعَزَّاهَا رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فِي حَرٍّ شَدِيدٍ ، وَاسْتَقْبَلَ سَفَرًا بَعِيدًا وَمَقَازًا ، وَاسْتَقْبَلَ عَدَدًا كَثِيرًا
، فَجَلَّى لِلْمُسْلِمِينَ أَمْرَهُمْ لِيَتَأَهَّبُوا أَهْبَةً غَزَوْهُمْ فَأَخْبَرَهُمْ بِوَجْهِهِمُ الَّذِي يُرِيدُ ،
وَالْمُسْلِمُونَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ كَثِيرٌ وَلَا يَجْمَعُهُمْ كِتَابٌ حَافِظٌ (يُرِيدُ بِذَلِكَ الدِّيَوَانَ)
قَالَ كَعْبٌ : فَقَلَّ رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَتَغَيَّبَ إِلَّا ظَنَّ أَنَّ ذَلِكَ سِيخْفِي بِهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ فِيهِ
وَحْيٌ مِنَ اللَّهِ ، وَعَزَّاهَا رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - تِلْكَ الْغَزْوَةَ حِينَ طَابَتِ
الثَّمَارُ وَالظَّلَالُ ، فَأَنَا إِلَيْهَا أَضَعُرُ ، فَتَجَهَّزَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ -
وَالْمُسْلِمُونَ مَعَهُ وَطَفِيفْتُ أَغْدُو لَكِي أَتَجَهَّزَ مَعَهُ ، فَأَرْجِعُ وَلَمْ أَقْضِ شَيْئًا ، وَأَقُولُ فِي
نَفْسِي : أَنَا قَادِرٌ عَلَى ذَلِكَ إِذَا أَرَدْتُ ، فَلَمْ يَزَلْ يَتِمَادِي بِي حَتَّى اسْتَمَرَّ بِالنَّاسِ
الْحُجْدُ ، فَأُصْبِحَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - عَادِيًا وَالْمُسْلِمُونَ مَعَهُ وَلَمْ
أَقْضِ مِنْ جِهَازِي شَيْئًا ، ثُمَّ عَدَوْتُ فَرَجَعْتُ وَلَمْ أَقْضِ شَيْئًا ، فَلَمْ يَزَلْ يَتِمَادِي بِي
حَتَّى أَسْرَعُوا وَتَفَارَطَ الْعَزْوُ ، فَهَمَمْتُ أَنْ أُرْتَحِلَ فَأَدْرِكَهُمْ ، فَيَا لَيْتَنِي فَعَلْتُ ، ثُمَّ
لَمْ يَقْدِرْ ذَلِكَ لِي ، فَطَفِيفْتُ إِذَا خَرَجْتُ فِي النَّاسِ بَعْدَ خُرُوجِ رَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - يَحْزُنُنِي أَنِّي لَا أَرَى لِي أُسْوَةً ، إِلَّا رَجُلًا مَعْمُوصًا عَلَيْهِ فِي التَّفَاقِ
، أَوْ رَجُلًا مِمَّنْ عَدَرَ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ الضُّعَفَاءِ ، وَلَمْ يَذْكُرْنِي رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - حَتَّى بَلَغَ تَبُوكَ ، فَقَالَ وَهُوَ جَالِسٌ فِي الْقَوْمِ بِتَبُوكَ : « مَا فَعَلَ كَعْبُ
بُنِ مَالِكٍ ؟ » فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي سَلَمَةَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، حَبَسَهُ بُرْدَاهُ وَالتَّظْرُ فِي
عِظْمِيهِ . فَقَالَ لَهُ مُعَاذُ بَنِي جَبَلٍ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - : بِئْسَ مَا قُلْتَ ! وَاللَّهِ يَا رَسُولَ
اللَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا ، فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - . فَبَيْنَا
هُوَ عَلَى ذَلِكَ رَأَى رَجُلًا مُبْيَضًا يَزُولُ بِهِ السَّرَابُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ

عليه وسلم - : «كُنْ أَبَا خَيْثَمَةَ» ، فَإِذَا هُوَ أَبُو خَيْثَمَةَ الْأَنْصَارِيُّ وَهُوَ الَّذِي تَصَدَّقَ بِصَاعِ التَّمْرِ حِينَ لَمَزَهُ الْمُنَافِقُونَ.

قَالَ كَعْبٌ : فَلَمَّا بَلَغَنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَدْ تَوَجَّهَ قَافِلًا مِنْ تَبُوكَ حَضَرَني بَنِي ، فَطَفِقْتُ أَتَذَكَّرُ الْكَذِبَ وَأَقُولُ : يَمُ أَخْرُجُ مِنْ سَخَطِهِ غَدًا؟ وَأَسْتَعِينُ عَلَى ذَلِكَ بِكُلِّ ذِي رَأْيٍ مِنْ أَهْلِي ، فَلَمَّا قِيلَ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَدْ أَظَلَّ قَادِمًا ، زَاخَ عَنِّي الْبَاطِلُ حَتَّى عَرَفْتُ أَنِّي لَنْ أُجْجُو مِنْهُ بِشَيْءٍ أَبَدًا ، فَأَجْمَعْتُ صَدَقَهُ وَأَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَادِمًا ، وَكَانَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ بَدَأَ بِالْمَسْجِدِ فَرَكَعَ فِيهِ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ جَلَسَ لِلنَّاسِ ، فَلَمَّا فَعَلَ ذَلِكَ جَاءَهُ الْمُخَلَّفُونَ يَعْتَذِرُونَ إِلَيْهِ وَيَحْلِفُونَ لَهُ ، وَكَانُوا بِضْعًا وَثَمَانِينَ رَجُلًا ، فَقَبِلَ مِنْهُمْ عِلَانِيَتَهُمْ وَبَايَعَهُمْ وَاسْتَعْفَرَ لَهُمْ وَوَكَّلَ سَرَائِرَهُمْ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى ، حَتَّى جِئْتُ ، فَلَمَّا سَلَّمْتُ تَبَسَّمَ تَبَسُّمَ الْمُعْضَبِ . ثُمَّ قَالَ : «تَعَالَى» ، فَجِئْتُ أَمْشِي حَتَّى جَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَقَالَ لِي : «مَا خَلَفَكَ؟ أَلَمْ تَكُنْ قَدِ ابْتَعْتَ ظَهْرَكَ؟» قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي وَاللَّهِ لَوْ جَلَسْتُ عِنْدَ غَيْرِكَ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا لَرَأَيْتُ أَنِّي سَأَخْرُجُ مِنْ سَخَطِهِ بِعُذْرٍ ؛ لَقَدْ أُعْطِيتُ جَدَلًا ، وَلِكَيْتِي وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُ لِيْنُ حَدِيثُكَ الْيَوْمَ حَدِيثٌ كَذِبٌ تَرْضَى بِهِ عَنِّي لِيُوشِكَنَّ اللَّهُ أَنْ يُسَخِطَكَ عَلَيَّ ، وَإِنْ حَدِيثُكَ حَدِيثٌ صِدْقٍ تَجِدُ عَلَيَّ فِيهِ إِنِّي لَأَرْجُو فِيهِ عِقَابِي اللَّهِ - عَزَّ وَجَلَّ - ، وَاللَّهِ مَا كَانَ لِي مِنْ عُذْرٍ ، وَاللَّهِ مَا كُنْتُ قَطُّ أَقْوَى وَلَا أَيْسَرَ مِنِّي حِينَ تَخَلَّفْتَ عَنكَ . قَالَ : فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - : «أَمَّا هَذَا فَقَدْ صَدَقَ ، فَقُمُ حَتَّى يَقْضِيَ اللَّهُ فِيكَ» . وَسَارَ رِجَالٌ مِنْ بَنِي سَلَمَةَ فَاتَّبَعُونِي فَقَالُوا لِي : وَاللَّهِ مَا عَلِمْنَاكَ أَدْنَبْتَ دُنْبًا قَبْلَ هَذَا لَقَدْ عَجَزْتَ فِي أَنْ لَا تَكُونَ اعْتَدَرْتَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - بِمَا اعْتَدَرَ إِلَيْهِ الْمُخَلَّفُونَ ، فَقَدْ كَانَ كَافِيكَ دُنْبَكَ اسْتِعْفَارُ رَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - لَكَ . قَالَ : فَوَاللَّهِ مَا زَالُوا يُؤْتَبُونِي حَتَّى أَرَدْتُ أَنْ أَرْجِعَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فَأُكَذِّبَ نَفْسِي ، ثُمَّ قُلْتُ لَهُمْ : هَلْ لَقِيْتُمْ هَذَا مَعِيَ مِنْ أَحَدٍ؟ قَالُوا : نَعَمْ ، لَقِيْتُهُ مَعَكَ رَجُلَانِ قَالَا مِثْلَ مَا قُلْتَ ، وَقِيلَ لَهُمَا مِثْلَ مَا قِيلَ لَكَ ، قَالَ : قُلْتُ : مَنْ هُمَا؟ قَالُوا : مُرَارَةُ بْنُ الرَّبِيعِ الْعَمْرِيُّ ، وَهَلَالُ بْنُ أُمَيَّةَ الْوَاقِفِيُّ؟ قَالَ : فَذَكَّرُوا لِي رَجُلَيْنِ صَالِحَيْنِ قَدْ شَهِدَا بَدْرًا فِيهِمَا أُسْوَةٌ ، قَالَ : فَمَضَيْتُ حِينَ ذَكَرُوهُمَا لِي . وَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - عَنْ كَلَامِنَا أَيُّهَا الثَّلَاثَةُ مِنْ بَيْنِ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهُ ، فَاجْتَنَبْنَا النَّاسَ - أَوْ قَالَ : تَغَيَّرُوا لَنَا - حَتَّى تَنَكَّرْتُ لِي فِي نَفْسِي الْأَرْضَ ، فَمَا هِيَ بِالْأَرْضِ الَّتِي أَعْرِفُ ، فَلَيْثُنَا عَلَى ذَلِكَ حَمْسِينَ لَيْلَةً . فَأَمَّا صَاحِبَايَ فَاسْتَكْنَا وَقَعَدَا فِي بُيُوتِهِمَا يَبْكِيَانِ . وَأَمَّا أَنَا فَكُنْتُ أَشَبَّ الْقَوْمِ وَأَجْلَدَهُمْ فَكُنْتُ أَخْرُجُ فَأَشْهَدُ الصَّلَاةَ مَعَ

المُسْلِمِينَ ، وَأَطُوفُ فِي الْأَسْوَاقِ وَلَا يُكَلِّمُنِي أَحَدٌ ، وَآتَى رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فَأَسْلَمَ عَلَيْهِ وَهُوَ فِي مَجْلِسِهِ بَعْدَ الصَّلَاةِ ، فَأَقُولُ فِي نَفْسِي : هَلْ حَرَكْتُ شَفْتَيْهِ بَرْدَ السَّلَامِ أَمْ لَا ؟ ثُمَّ أَصَلِّي قَرِيباً مِنْهُ وَأَسَارِقُهُ التَّنَظَّرَ ، فَإِذَا أَقْبَلْتُ عَلَى صَلَاتِي نَظَرَ إِلَيَّ وَإِذَا التَّفَتُّ نَحْوَهُ أَعْرَضَ عَنِّي ، حَتَّى إِذَا طَالَ ذَلِكَ عَلَيَّ مِنْ جَفْوَةِ الْمُسْلِمِينَ مَشَيْتُ حَتَّى تَسَوَّرْتُ جِدَارَ حَائِطِ أَبِي قَتَادَةَ وَهُوَ ابْنُ عَمِّي وَأَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَوَاللَّهِ مَا رَدَّ عَلَيَّ السَّلَامَ ، فَقُلْتُ لَهُ : يَا أَبَا قَتَادَةَ ، أَنْشُدْكَ بِاللَّهِ هَلْ تَعَلَّمَنِي أُحِبُّ اللَّهُ وَرَسُولَهُ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - ؟ فَسَكَتَ ، فَعُدْتُ فَنَاشَدْتُهُ فَسَكَتَ ، فَعُدْتُ فَنَاشَدْتُهُ ، فَقَالَ : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ . فَفَاصَتْ عَيْنَايَ ، وَتَوَلَّيْتُ حَتَّى تَسَوَّرْتُ الْجِدَارَ ، فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي فِي سُوقِ الْمَدِينَةِ إِذَا نَبْطِيٌّ مِنْ نَبْطِ أَهْلِ الشَّامِ مِمَّنْ قَدِمَ بِالطَّعَامِ يَبِيعُهُ بِالْمَدِينَةِ يَقُولُ : مَنْ يَدُلُّ عَلَيَّ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ ؟ فَطَفِقَ النَّاسُ يُشِيرُونَ لَهُ إِلَيَّ حَتَّى جَاءَنِي فَدَفَعَ إِلَيَّ كِتَاباً مِنْ مَلِكِ غَسَّانَ ، وَكُنْتُ كَاتِباً . فَقَرَأْتُهُ فَإِذَا فِيهِ : أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّهُ قَدْ بَلَّغْنَا أَنَّ صَاحِبَكَ قَدْ جَفَاكَ وَلَمْ يَجْعَلْكَ اللَّهُ بَدَارِ هَوَانٍ وَلَا مَضْيَعَةٍ ، فَالْحَقُّ بِنَا نُؤَاسِكَ ، فَقُلْتُ حِينَ قَرَأْتَهَا : وَهَذِهِ أَيْضاً مِنَ الْبَلَاءِ ، فَتَيَمَّمْتُ بِهَا التُّنُورَ فَسَجَرْتُهَا ، حَتَّى إِذَا مَضَتْ أَرْبَعُونَ مِنَ الْخُمْسِينَ

وَاسْتَلْبَثَ الْوَحْيُ إِذَا رَسُولُ رَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - يَأْتِينِي ، فَقَالَ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - يَأْمُرُكَ أَنْ تَعْتَزَلَ امْرَأَتَكَ ، فَقُلْتُ : أَطَلَّقُهَا أَمْ مَاذَا أَفْعَلُ ؟ فَقَالَ : لَا ، بَلِ اعْتَزِلْهَا فَلَا تَقْرَبْنَهَا ، وَأَرْسَلْ إِلَى صَاحِبِي بِمِثْلِ ذَلِكَ . فَقُلْتُ لَامْرَأَتِي : الْحَقِّي بِأَهْلِكَ فَكُونِي عِنْدَهُمْ حَتَّى يَقْضِيَ اللَّهُ فِي هَذَا الْأَمْرِ . فَجَاءَتِ امْرَأَةُ هِلَالِ بْنِ أُمَيَّةَ رَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فَقَالَتْ لَهُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ هِلَالَ بْنَ أُمَيَّةَ شَيْخٌ ضَائِعٌ لَيْسَ لَهُ خَادِمٌ ، فَهَلْ تَكْرَهُ أَنْ أَخْدُمَهُ ؟ قَالَ : «لَا ، وَلَكِنْ لَا يَقْرَبَنَّكَ» فَقَالَتْ : إِنَّهُ وَاللَّهِ مَا بِهِ مِنْ حَرَكَةٍ إِلَى شَيْءٍ ، وَوَاللَّهِ مَا زَالَ يَبْكِي مُنْذُ كَانَ مِنْ أَمْرِهِ مَا كَانَ إِلَى يَوْمِهِ هَذَا . فَقَالَ لِي بَعْضُ أَهْلِي : لَوْ اسْتَأْذَنْتَ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فِي امْرَأَتِكَ فَقَدْ أَذِنَ لَامْرَأَةِ هِلَالِ بْنِ أُمَيَّةَ أَنْ تَخْدُمَهُ ؟ فَقُلْتُ : لَا اسْتَأْذِنُ فِيهَا رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - ، وَمَا يُدْرِينِي مَاذَا يَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - إِذَا اسْتَأْذَنْتُهُ ، وَأَنَا رَجُلٌ شَابٌّ ! فَلَبِثْتُ بِذَلِكَ عَشْرَ لَيَالٍ فَكَمَلْنَا لَنَا خَمْسُونَ لَيْلَةً مِنْ حِينَ نُهِجِي عَنْ كَلَامِنَا ، ثُمَّ صَلَّيْتُ صَلَاةَ الْفَجْرِ صَبَاحَ خَمْسِينَ لَيْلَةً عَلَى ظَهْرِ بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِنَا ، فَبَيْنَا أَنَا جَالِسٌ عَلَى الْحَالِ الَّتِي ذَكَرَ اللَّهُ تَعَالَى مِنَّا ، قَدْ ضَاقَتْ عَلَيَّ نَفْسِي وَضَاقَتْ عَلَيَّ الْأَرْضُ بِمَا رَحَبَتْ ، سَمِعْتُ صَوْتَ صَارِخٍ أَوْفَى عَلَيَّ سَلَجٌ يَقُولُ بِأَعْلَى صَوْتِهِ : يَا كَعْبُ بْنُ مَالِكِ أَبْشِرْ ، فَخَرَرْتُ سَاجِداً ، وَعَرَفْتُ أَنَّهُ قَدْ جَاءَ فَرَجٌ .

فَأَذَنَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - النَّاسَ بِتَوْبَةِ اللَّهِ - عَزَّ وَجَلَّ - عَلَيْنَا حِينَ صَلَّى صَلَاةَ الْفَجْرِ فَذَهَبَ النَّاسُ يُبَشِّرُونَنَا ، فَذَهَبَ قِبَلِ صَاحِبِي مُبَشِّرُونَ وَرَكَضَ رَجُلٌ إِلَيَّ فَرَسًا وَسَعَى سَاعٍ مِنْ أَسْلَمَ قِبَلِي ، وَأَوْفَى عَلَى الْجَبَلِ ، فَكَانَ الصَّوْتُ أَسْرَعَ مِنَ الْفَرَسِ ، فَلَمَّا جَاءَنِي الَّذِي سَمِعْتُ صَوْتَهُ يُبَشِّرُنِي نَزَعْتُ لَهُ ثَوْبِي فَكَسَوْتُهُمَا إِيَّاهُ بِبِشَارَتِهِ ، وَاللَّهُ مَا أَمَلِكُ غَيْرَهُمَا يَوْمَئِذٍ ، وَاسْتَعْرْتُ ثَوْبَيْنِ فَلَبِسْتُهُمَا ، وَأَنْطَلَقْتُ أَتَأَمُّمُ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - يَتَلَقَّانِي النَّاسُ فَوْجًا فَوْجًا يُهَيِّئُونَنِي بِالتَّوْبَةِ وَيَقُولُونَ لِي : لِتَهْنِكَ تَوْبَةُ اللَّهِ عَلَيْكَ . حَتَّى دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - جَالِسٌ حَوْلَهُ النَّاسُ ، فَقَامَ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - يُهْرُولُ حَتَّى صَافَحَنِي وَهَتَّانِي ، وَاللَّهُ مَا قَامَ رَجُلٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ غَيْرُهُ - فَكَانَ كَعَبٍّ لَا يَنْسَاهَا لِطَلْحَةَ - .

قَالَ كَعْبٌ : فَلَمَّا سَلَّمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ وَهُوَ يَبْرُقُ وَجْهُهُ مِنَ السَّرُورِ : «أُبَشِّرُ بِخَيْرٍ يَوْمَ مَرَّ عَلَيْكَ مُذْ وَلَدْتِكَ أُمَّكَ» فَقُلْتُ : أَمِنْ عِنْدِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمْ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ؟ قَالَ : «لَا ، بَلْ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ - عَزَّ وَجَلَّ - ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - إِذَا سَرَّ اسْتَتَارَ وَجْهُهُ حَتَّى كَأَنَّ وَجْهَهُ قِطْعَةُ قَمَرٍ وَكُنَّا نَعْرِفُ ذَلِكَ مِنْهُ ، فَلَمَّا جَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنْ أُخْلِعَ مِنْ مَالِي صَدَقَةً إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - : «أُمْسِكْ عَلَيْكَ بَعْضَ مَالِكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ» . فَقُلْتُ : إِنِّي أُمْسِكُ سَهْمِي الَّذِي بِخَيْبَرَ . وَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِنَّمَا أُعْجِبُنِي بِالصَّدَقِ ، وَإِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنْ لَا أُحَدِّثَ إِلَّا صِدْقًا مَا بَقِيَتْ ، فَوَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَبْلَاهُ اللَّهُ تَعَالَى فِي صِدْقِ الْحَدِيثِ مُنْذُ ذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - أَحْسَنَ مِمَّا أَبْلَانِي اللَّهُ تَعَالَى ، وَاللَّهُ مَا تَعَمَّدْتُ كَذِبَةً مُنْذُ قُلْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - إِلَى يَوْمِي هَذَا ، وَإِنِّي لِأَرْجُو أَنْ يَحْفَظَنِي اللَّهُ تَعَالَى فِيمَا بَقِيَ ، قَالَ : فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى : ﴿لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ﴾ حَتَّى بَلَغَ : ﴿إِنَّهُ بِهِمْ رَوْفٌ رَحِيمٌ وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّى إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ﴾ حَتَّى بَلَغَ : ﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ [التوبة : ١١٧-١١٩] قَالَ كَعْبٌ : وَاللَّهُ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ نِعْمَةٍ قَطُّ بَعْدَ إِذْ هَدَانِي اللَّهُ لِلْإِسْلَامِ أَعْظَمَ فِي نَفْسِي مِنْ صِدْقِي رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - أَنْ لَا أَكُونَ كَذِبْتُهُ ، فَأَهْلِكَ كَمَا هَلَكَ الَّذِينَ كَذَبُوا ؛ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ لِلَّذِينَ كَذَبُوا حِينَ أَنْزَلَ الْوَحْيَ شَرًّا مَا قَالَ لِأَحَدٍ ، فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى : ﴿سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رَجَسٌ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا

يَكْسِبُونَ يَخْلِفُونَ لَكُمْ لِيَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٥-٩٦﴾ [التوبة: ٩٥-٩٦] قَالَ كَعْبٌ : كُنَّا خُلَفْنَا أَيُّهَا الثَّلَاثَةُ عَنْ أَمْرِ أَوْلِيَّكَ الَّذِينَ قَبِلَ مِنْهُمْ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - حِينَ حَلَفُوا لَهُ فَبَايَعَهُمْ وَاسْتَعْفَرَ لَهُمْ وَأَرْجَأَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - أَمْرَنَا حَتَّىٰ قَضَىٰ اللَّهُ تَعَالَىٰ فِيهِ بِذَلِكَ . قَالَ اللَّهُ تَعَالَىٰ : ﴿وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا﴾ وَلَيْسَ الَّذِي ذَكَرَ مِنَّا خُلَفْنَا تَخْلِفُنَا عَنِ الْعَزْوِ ، وَإِنَّمَا هُوَ تَخْلِيفُهُ إِيَّانَا وَإِرْجَاؤُهُ أَمْرَنَا عَمَّنْ حَلَفَ لَهُ وَاعْتَدَرَ إِلَيْهِ فَقَبِلَ مِنْهُ . (مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ).

وفي رواية : أَنَّ النَّبِيَّ حَرَجَ فِي عَزْوَةِ تَبُوكَ يَوْمَ الْخَمِيسِ وَكَانَ يُحِبُّ أَنْ يُخْرَجَ يَوْمَ الْخَمِيسِ .

وفي رواية : وَكَانَ لَا يَقْدُمُ مِنْ سَفَرٍ إِلَّا نَهَارًا فِي الصُّحَى ، فَإِذَا قَدِمَ بَدَأَ بِالْمَسْجِدِ فَصَلَّىٰ فِيهِ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ جَلَسَ فِيهِ

ความว่า: และจากท่านอับดุลลอฮฺ อิบน์ กะอับ อิบน์ มาลิก -ท่านเป็นผู้นำทางให้กับท่านกะอับ ตอนที่เขาตาบอด- เล่าว่า: เขาได้ยินกะอับ อิบน์ มาลิก ได้เล่าเรื่องของเขาดตอนที่มิได้เข้าร่วมสงครามตะบูกกับท่านเราะสูลุลลอฮฺ ว่า: ฉันไม่เคยพลาดในการเข้าร่วมสงครามที่ท่านเราะสูลุลลอฮฺ

ได้ออกสมรภูมิละยกจากสงครามตะบูก และฉันก็ไม่ได้เข้าร่วมสงครามบัตูมาแล้วและท่านก็ไม่ได้ตำหนิผู้ใดที่ไม่ได้เข้าร่วมสงครามนั้นเพราะท่านเราะสูลุลลอฮฺ และบรรดามุสลิมได้ออกไป (จากนครมะดีนะฮฺ) โดยมีจุดมุ่งหมายที่กองคาราวานเผ่ากูร็อยฮฺ จนกระทั่งอัลลอฮฺ ทรงให้พวกเขาและศัตรูต้องมาเผชิญกันโดยมิได้นัดหมาย และแท้จริงฉันได้ให้สัตยาบันกับท่านเราะสูลุลลอฮฺ ในคินอัล-อะเกาะบะฮฺว่าจะยึดมั่นในศาสนาอิสลาม และฉันไม่ปรารถนาจะแตกคินนั้นด้วยกับออกศึกบัตูมาเลย ถึงแม้ว่าสมรภูมิบัตูจะถูกกล่าวขานมากกว่าในหมู่ผู้คน

เรื่องของฉันตอนที่มิได้ออกสมรภูมิตะบูกพร้อมกับท่านเราะสูลุลลอฮฺ นั้น คือฉันไม่เคยเข้มแข็งและร่ำรวยเท่าตอนที่ฉันมิได้ออกสมรภูมินั้นเลย ฉันขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ฉันไม่เคยมีสัตว์พาหนะสองตัวมาก่อนเลยนอกจากในช่วงสงครามนี้ และท่านเราะสูลุลลอฮฺ จะไม่ออกศึกนอกจากท่านจะใช้เล่ห์กลยุทธ จนกระทั่งในสงครามนั้น ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ได้ทำศึกในช่วงที่อากาศครึ่นระอุ และท่านได้เดินทางไกลและมีน้ำดื่มน้อยนิด และท่านก็เผชิญกับข้าศึกจำนวนมหาศาล ท่านได้ประกาศให้มุสลิมได้ทราบเพื่อเตรียมตัวพร้อมในสงคราม ท่านได้บอกให้พวกเขาจะมุ่งไปทางไหน มุสลิมที่

ออกไปกับท่านเราะสูลุลลอฮฺมีจำนวนมากมาย โดยไม่มีการรวบรวมในสมุดบันทึก หมายถึงบัญชีรายชื่อกองทหาร

กะอับเล่าต่อว่า: มีผู้ชายน้อยคนนักที่จะไม่ออกไป นอกจากเขาคิดว่าเขาจะปิดบังไว้ได้ตราบดีที่วะหฺยูยังคงถูกประทานจากอัลลอฮฺ และท่านเราะสูลุลลอฮฺ ได้เข้าร่วมสงครามนั้นช่วงผลไม้กำลังสุกและอากาศกำลังดีและฉันก็ชอบมันเป็นอย่างยิ่ง ท่านเราะสูลุลลอฮฺและบรรดามุสลิมที่อยู่กับท่านได้เตรียมตัว และฉันก็ได้ไปแต่เช้าเพื่อเตรียมตัวพร้อมกับท่าน แต่ฉันก็กลับไปโดยไม่ได้ทำอะไรเลย ฉันพูดกับตัวเองว่า: ฉันมีความสามารถพร้อมเมื่อฉันต้องการ และมันยังคงยืนยันกรานกับฉันเช่นนั้นจนผู้คนได้พากันเอาจริงเอาจัง รุ่งเช้าท่านเราะสูลุลลอฮฺ พร้อมกับบรรดามุสลิมได้ออกเดินทาง ฉันก็ยังไม่ได้จัดการกับอุปกรณ์ใดๆ ของฉันเลย พอรุ่งเช้าฉันออกไปและกลับมา และสงครามได้ล่วงผ่านไป ฉันตั้งใจว่าจะเดินทางและตามไปทันพวกเขา ฉันก็ได้แต่หวังว่าจะทำ จนฉันหมดโอกาสที่จะทำเช่นนั้น ต่อมาเมื่อฉันเดินออกไปพบผู้คนหลังจากนั้นท่านเราะสูลุลลอฮฺ ได้ออกไปแล้ว ที่ทำให้ฉันเสียใจก็คือ ฉันไม่ได้พบเห็นผู้ที่จะยึดถือเป็นแบบอย่างได้เลยนอกจากพบกับคนที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นคนหน้าไว้หลังหลอกหรือไม่ก็คนที่อัลลอฮฺ ตะอาลา อกัยให้เขา เพราะเป็นพวกที่อ่อนแอ และท่านเราะสูลุลลอฮฺ ก็ไม่ได้เอ่ยถึงฉันเลยจนท่านเดินทางถึงตะบูก ท่านได้พูดขึ้นขณะนั่งอยู่ท่ามกลางประชาชนที่ตะบูกว่า: “กะอับ อิบนู มาลิกทำอะไรอยู่หนอ?” ชายคนหนึ่งจากตระกูลสาลิมียะฮฺ กล่าวขึ้นว่า: โอ้ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ผ้าห่มสองผืนของเขาและการมองดูสีข้างของเขาอย่างลำพองคงจุดตัวเขาไว้แน่ มุอาซ อิบนู ญะบัล ได้กล่าวแก่เขาว่า: ที่ท่านพูดมานั้นเร็วมาก ! ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ โอ้ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ฉันไม่เคยรู้อะไรเกี่ยวกับตัวเขานอกจากความดีเท่านั้น ท่านเราะสูลุลลอฮฺ หยุดนิ่งขณะที่ท่านอยู่ในสภาพเช่นนั้น ท่านได้เห็นชายคนหนึ่งสวมชุดขาวกลืนหายไปกับเปลวแดด ท่านเราะสูลุลลอฮฺ กล่าวว่า: “ขอให้มันเป็นอบู ค็อยชะมะฮฺเถิด” ก็ปรากฏชายคนหนึ่งนั่นคือ อบู ค็อยชะมะฮฺ อัล-อันศอรียฺ ซึ่งเป็นผู้ที่บริจาคอินทผลัมจำนวนหนึ่งศอกุเป็นทานขณะพวกมุนาฟิกพูดจาตีแวงเขา

กะอับเล่าต่อว่า: พอฉันได้ข่าวว่าท่านเราะสูลุลลอฮฺ กำลังมุ่งหน้ากลับมาจากตะบูก ความเศร้าโศกเสียใจได้บังเกิดขึ้นกับฉัน และฉันเริ่มนึกถึงการโกหก ฉันพูดว่า: พຽງนี้ฉันจะรอดจากความกริ้วโกรธของท่านบีด้วยสิ่งใด? และฉันจะขอความช่วยเหลือจากทุกคนในครอบครัวของฉันที่มีความคิด

ตีๆ ในเรื่องดังกล่าว เมื่อมีผู้กล่าวว่า: ท่านเราะสุลุลลอฮฺ กลับมาถึงแล้ว
ความคิดเหลวไหลก็หายไปจากฉัน จนฉันรู้ว่าไม่มีทางที่จะใช้สิ่งใดทำให้ตนเอง
รอดพ้นไปได้อย่างแน่นอน ฉันจึงตัดสินใจว่าต้องพูดความจริง พอรุ่งเช้าท่าน
เราะสุลุลลอฮฺ ก็มาถึง เป็นธรรมดาเมื่อมาถึงท่านจะเริ่มต้นที่มัสญิด ท่าน
จะละหมาดในมัสญิดสองหรือก้อต แล้วนั่งลงเพื่อเพื่อให้ผู้คนเข้าพบ เมื่อท่านได้
กระทำดั่งนั้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว พวกที่ไม่ได้ออกไปสงครามก็ได้เข้ามาหาท่าน
แจ้งข้อขัดข้องและสาบานแก่ท่าน พวกเขามี 80 กว่าคน ท่านรับข้อแก้ตัวของ
พวกเขา และได้ให้สัตยาบันแก่พวกเขาและขออภัยโทษให้แก่พวกเขา และได้
มอบหมายสิ่งที่พวกเขาแฝงเร้นไว้ให้แก่อัลลลอฮฺตะอาลาจนเมื่อฉันเข้ามา เมื่อ
ฉันให้สลาม ท่านแสดงอาการยิ้มเหมือนอาการยิ้มของคนที่กำลังโกรธ แล้ว
ท่านก็กล่าวว่า “เชิญ!” ฉันเดินเข้าไปจนนั่งลงต่อหน้าท่าน ท่านกล่าวแก่ฉันว่า
“อะไรทำให้ท่านไม่ออกไปสงคราม? ท่านไม่ได้ซื้อพาหนะไว้หรือ?”

กะอับเล่าว่า: ฉันกล่าวว่า: โอ้ท่านเราะสุลุลลอฮฺ ความจริงฉันขอสาบาน
ต่ออัลลลอฮฺว่า ถ้าหากฉันนั่งอยู่กับชาวโลกคนใดที่มีใช้ท่าน ฉันเห็นว่าฉัน
สามารถรอดพ้นจากความโกรธของเขาไปได้ด้วยข้อแก้ตัว ความจริงฉันมี
พรสวรรค์ในเรื่องการได้คารม แต่ขอสาบานต่ออัลลลอฮฺว่าฉันรู้ดีว่าถ้าหากฉัน
พูดปดกับท่านในวันนี้ ซึ่งอาจจะทำให้ท่านพอใจ แต่อัลลลอฮฺก็จะทรงทำให้ท่าน
รู้และท่านก็จะโกรธฉัน และถ้าหากฉันพูดความจริงกับท่าน ท่านก็ต้องโกรธ
ฉัน ทว่าฉันหวังที่จะได้รับบั้นปลายที่ดีจากอัลลลอฮฺ ผู้ทรงยิ่งใหญ่และเกรียงไกร
ฉันขอสาบานต่ออัลลลอฮฺว่า ฉันไม่มีข้อแก้ตัวใดๆ ขอสาบานต่ออัลลลอฮฺว่า ฉัน
ไม่เคยเข้มแข็งและร่ำรวยเหมือนเช่นนี้มาก่อนขณะที่ฉันไม่ได้ออกไปกับท่าน

กะอับเล่าว่า: ท่านเราะสุลุลลอฮฺ กล่าวว่า: “สำหรับคนนี้นั้น เขาได้พูด
ความจริง ดั่งนั้นท่านจงลุกขึ้นเถิดจนกว่าอัลลลอฮฺจะตัดสินในเรื่องของท่าน” มี
ผู้ชายหลายคนจากตระกูลบনী ซาลิมะฮฺเดินตามฉันแล้วพูดกับฉันว่า พวกเขา
ไม่เคยรู้ว่าท่านทำผิดมาก่อนหน้านี้เลย แล้วท่านหมดสภาพแล้วหรือที่จะไม่แก้
ตัวกับท่านเราะสุลุลลอฮฺ ด้วยข้อแก้ตัวอย่างเดียวกับพวกที่ไม่ได้ออกไป
ทำสงครามทั้งหลายแก้ตัว เพราะน่าจะเป็นการเพียงพอแล้วถ้าหากท่านขอให้
ท่านเราะสุลุลลอฮฺ วิวอนขออภัยโทษให้ท่าน

กะอับเล่าว่า: ขอสาบานต่ออัลลลอฮฺว่า พวกเขาเฝ้าพูดกับฉัน จนฉันเกิด
ความรู้สึกต้องการจะกลับไปหาท่านเราะสุลุลลอฮฺ แล้วไปโกหกตัวเอง
ฉันถามพวกเขาว่า: มีใครประสบเหตุการณ์เช่นนี้ร่วมกับฉันบ้าง? พวกเขา
ตอบว่า: มีสองคนที่ประสบเหตุการณ์เดียวกับท่าน

กะอับเล่าว่า: ฉันถามว่า: เขาทั้งสองเป็นใคร? พวกเขาตอบว่าเป็น มูรอเราะฮ์ อิบน์ เราะเบีย อัส-อัมรีย และฮิลาล อิบน์ อุมัยยะฮ์ อัส-วากีฟีย

กะอับเล่าว่า: พวกเขาได้เฝ้าถึงชายสองคนที่เป็นคนดีเคยออกไปร่วมใน สมรภูมิมืดรุ ซึ่งบุคคลทั้งสองเป็นแบบอย่างที่ดี

กะอับเล่าว่า: ฉันจึงเดินจากไป เมื่อพวกเขากล่าวถึงคนทั้งสองให้ฉันฟัง ขณะเดียวกันท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ ก็ได้ห้ามผู้คนไม่ให้พูดคุยกับเราเพียง สามคน จากจำนวนพวกที่ไม่ได้ออกไปทำสงครามพร้อมกับท่าน

กะอับเล่าว่า: ผู้คนได้พากันหลีกหนีพวกเรา หรือเขาได้กล่าวว่า: พวกเขามี ท่าทีต่อเราเปลี่ยนแปลงไปจนฉันเกิดความรู้สึกว่าแปลกถิ่น มันเหมือนไม่ใช่ถิ่น เดิมที่ฉันเคยรู้จัก ฉันต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนั้นเป็นเวลาถึง 50 วัน ส่วนเพื่อน อีกสองคนของฉัน เขาซราแล้วทั้งคู่ และได้แต่นั่งร้องไห้ในบ้าน ส่วนฉันเป็น คนหนุ่มที่สุดและแข็งแรงที่สุด ฉันออกไปร่วมละหมาดกับบรรดามุสลิม ฉัน ตระเวนไปตลาด โดยไม่มีใครพูดคุยกับฉันแม้สักคนเดียว ฉันไปหาท่านเราะฮ์ ลุลลอฮ์ คารวะท่านด้วยสลาม ขณะที่ท่านยังคงนั่งอยู่ในที่ของท่าน ภายหลังละหมาด ฉันพูดคุยกับตัวเองว่า: ท่านได้ขยับริมฝีปากของท่านตอบ สลามฉันหรือเปล่า? จากนั้นฉันได้ละหมาดใกล้ๆ กับท่าน และแอบมองท่าน เมื่อฉันหันมาสู่ละหมาด ท่านก็มองดูที่ฉัน เมื่อฉันหันไปทางท่าน ท่านก็หันหน้า หนี เมื่อเวลาผ่านไปเนิ่นนานที่ต้องเผชิญกับความเมินเฉยของบรรดามุสลิม ฉันเดินไปจนถึงเนินกำแพงสวนของอบู เกาะตาดะฮ์ ซึ่งเขาเป็นลูกของลุงฉัน เขาเป็นคนที่ฉันรักที่สุด ฉันให้สลามเขา ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ว่าเขาไม่ได้ตอบ สลามฉัน ฉันพูดคุยกับเขาว่า: อบู เกาะตาดะฮ์เอ๋ย ด้วยอัลลอฮ์ ฉันขอให้ท่าน ช่วย ท่านก็รู้มีไช้หรือว่าฉันรักอัลลอฮ์และเราะฮ์ลุลลอฮ์ ? จากนั้น หลังจากนั้นฉันได้กลับไปขอความช่วยเหลือจากเขาคือ แต่เขาก็นิ่งเงียบ หลังจากนั้นฉันได้กลับไปขอความช่วยเหลือจากเขาคือ แต่เขาก็นิ่งเงียบอีก หลังจากนั้นฉันได้กลับไปขอความช่วยเหลือจากเขาคือ เขากล่าวว่า: อัลลอฮ์ และเราะฮ์ลุลลอฮ์ของพระองค์ย่อมรู้ดี ดวงตาทั้งสองของฉันเอ่อนองด้วยน้ำตา ฉัน หันกลับจนเดินขึ้นไปบนกำแพงสวน ขณะฉันเดินอยู่ในตลาดของมะดีนะฮ์ ได้ มีชาวนาคนหนึ่งจากพวกชาวนาชาวซามที่นำอาหารมาขายในนครมะดีนะฮ์ พูดขึ้นว่า: จะมีใครชี้ทางให้ฉันไปหากะอับ อิบน์ มาลิกบ้าง? ผู้คนพากันชี้ให้ เขามาที่ฉัน จนเขาได้มาหาฉัน และยื่นสาส์นฉบับหนึ่งจากกษัตริย์ฮือสซานให้ ฉัน และโดยที่ฉันเป็นคนที่รู้หนังสือ ฉันจึงอ่านมัน ในนั้นมีใจความว่า: เราได้ ทราบข่าวว่าเพื่อนของท่านกระทำกับท่านอย่างหยาบคาย อัลลอฮ์มิได้

กำหนดให้ท่านต้องอยู่ในถิ่นที่ต่ำต้อยและคับแคบ จงไปอยู่กับเราเถิด เราจะให้ความช่วยเหลือท่าน ฉันทุดขึ้นขณะที่ฉันอ่านสารสนั้นว่า: นี่ก็เป็นการทดสอบอีกเช่นกัน ฉันได้นำสารสนั้นไปที่เตาไฟและเผามัน จนเวลาผ่านไปสี่สิบวัน จากจำนวนห้าสิบวัน โดยที่หิวหยาญยังได้ได้ถูกประทานลงมา ได้มีผู้แทนของท่านเราะสุลุลลอฮฺ มาหาฉันและแจ้งว่า: ท่านเราะสุลุลลอฮฺ มีคำสั่งให้ท่านเลิกอยู่กับภรรยาของท่าน ฉันทถามว่า: ฉันต้องหย่าภรรยาของฉันใหม่? หรือจะให้ฉันทำประการใด? เขาตอบว่า: ไม่ต้องหย่า แต่ท่านต้องเลิกยุ่งกับภรรยาและอย่าเข้าใกล้ตัวนางเป็นเด็ดขาด และท่านเราะสุลุลลอฮฺได้ส่งผู้แทนไปแจ้งข่าวเดียวกันแก่เพื่อนทั้งสองของฉัน ฉันได้กล่าวแก่ภรรยาว่า: เธอจงไปอยู่กับครอบครัวของเธอเถิด เธอจงอยู่กับพวกเขาจนกว่าอัลลอฮฺจะทรงตัดสินในเรื่องนี้ ภรรยาของฮิลาล อิบน์ อุมัยยะฮฺ ได้ไปหาท่านเราะสุลุลลอฮฺ แล้วกล่าวแก่ท่านว่า: โอ้เราะสุลุลลอฮฺ ฮิลาล อิบน์ อุมัยยะฮฺ เป็นคนชราที่ยากจน เขาไม่มีท่าสรับใช้ ท่านจะรังเกียจไหมหากฉันจะรับใช้เขา? ท่านตอบว่า: ไม่หรอก, แต่อย่าให้เขาเข้าใกล้เธอ นางตอบว่า: ขอสาบานต่ออัลลอฮฺว่า เขาเคลื่อนไหวทำอะไรไม่ได้แล้ว และขอสาบานต่ออัลลอฮฺอีกว่า เขายังคงร้องไห้ตั้งแต่เกิดเรื่องนี้ขึ้นจนถึงบัดนี้ ได้มีญาติบางคนของฉันบอกแก่ฉันว่า: ท่านควรเข้าไปขออนุญาตท่านเราะสุลุลลอฮฺ ในเรื่องภรรยาของท่านบ้าง เพราะท่านเราะสุลุลลอฮฺ ได้อนุญาตให้ภรรยาของฮิลาล อิบน์ อุมัยยะฮฺ รับใช้เขา? ฉันตอบว่า: ฉันจะไม่ขออนุญาตท่านเราะสุลุลลอฮฺ ในเรื่องภรรยาของฉัน และฉันก็ไม่อาจรู้ได้ว่าท่านเราะสุลุลลอฮฺ จะพูดอย่างไรเมื่อฉันขออนุญาตท่านในเรื่องภรรยา เพราะฉันยังเป็นคนหนุ่มแน่น ฉันจึงอยู่ในสภาพเช่นนั้นเป็นระยะเวลา 10 วัน และพวกเราก็ออยู่มาครบ 50 วัน นับตั้งแต่ได้ห้ามพูดกับพวกเรา ต่อมาฉันได้ไปละหมาดศุบหฺในเช้าของวันที่ 50 บนดาดฟ้าบ้านหลังหนึ่งของเรา ในขณะที่ฉันนั่งอยู่ในอาคารที่อัลลอฮฺตะอาลาได้กล่าวถึงพวกเราไว้ หัวใจของฉันรู้สึกตีบตัน และแผ่นดินที่กว้างขวางก็ดูแคบลง ฉันได้ยินคนที่ขึ้นไปบนภูเขาสลอฺ ส่งเสียงตะโกนเต็มที่ว่า: กะอับ อิบน์ มาลิกเอ๋ย จงรับทราบข่าวดีเถิด ฉันได้ทูลดวลลงสู่ญนฺดและรู้ว่าพ้นภัยแล้ว ต่อมาท่านเราะสุลุลลอฮฺ ได้ประกาศให้ผู้คนทราบทั่วว่า อัลลอฮฺผู้ทรงยิ่งใหญ่และเกรียงไกรได้รับการเตาบะฮฺของพวกเราแล้ว และขณะที่ท่านได้ละหมาดศุบหฺและผู้คนได้พากันไปแจ้งข่าวดีให้พวกเราทราบ ได้มีกลุ่มผู้แจ้งข่าวดีไปหาเพื่อนทั้งสองคนของฉัน มีคนหนึ่งควมม้าเร็วมาหาฉัน และมีคนหนึ่งจากเผ่าอัลสลัม พยายามมาหาฉัน เขาขึ้นไปบนภูเขา และปรารภว่าเสียงของเขาเร็ว

กว่าม้า เมื่อคนที่ฉันได้ยินเสียงแฉิ่งข่าวดีมาถึงฉัน ฉันได้ถอดเสื้อผ้าของฉัน ออกสวมให้เขาเป็นค่าตอบแทนการแจ้งข่าวดีของเขา ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ ใน ยามนั้นฉันไม่มีสมบัติใดอื่นนอกจากเสื้อผ้าสองชิ้นนั้น ฉันได้ขอยืมเสื้อผ้ามา สวม และตั้งใจจะไปหาท่านเราะสูลุลลอฮ์ ผู้คนได้เข้ามาแสดงความยินดี แก่ฉันที่อัลลอฮ์ได้ทรงรับการเตาบะฮ์เป็นกลุ่มๆ พวกเขากล่าวแก่ฉันว่า ขอให้ ท่านรับคำอวยพรเถิดว่าอัลลอฮ์รับการเตาบะฮ์ของท่านแล้ว หลังจากนั้นฉันได้ เข้าไปในมัสญิด พบว่าท่านเราะสูลุลลอฮ์ กำลังนั่งอยู่โดยที่มีผู้คนห้อม ล้อมรอบตัวท่าน ฎ็อลหะฮุ อิบน์ อุบัยดูลลอฮ์ ได้ปรีเข้ามาหาฉันสัมผัส มือและอวยพรให้ฉัน ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ว่าไม่มีบรรดามุญาฮิรีนคนใดลุกขึ้น เลยนอกจากเขาเท่านั้น และกะอับไม่เคยลืมน้ำใจของฎ็อลหะฮุเลย

กะอับเล่าว่า: เมื่อฉันกล่าวสลามแก่ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ท่านได้พูดขึ้น ด้วยใบหน้าแจ่มใสเพราะความยินดีว่า: “จงรับข่าวดีด้วยวันที่ดีที่สุดที่ผ่าน ท่านไปนับแต่มารดาได้ให้กำเนิดท่านมา” ฉันถามว่า: มันมาจากท่านหรือมา จากอัลลอฮ์? ท่านตอบว่า: “หาไม่ได้ แต่มันมาจากอัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่และ เกียรติยศ” ท่านเราะสูลุลลอฮ์ เมื่อเกิดความปีติยินดีนั้นใบหน้าของท่าน จะแจ่มใสดุจดวงจันทร์ และเราเห็นสิ่งดังกล่าวนั้นจากท่าน เมื่อฉันนั่งลงต่อ หน้าท่าน ฉันได้กล่าวขึ้นว่า: โอ้ท่านเราะสูลุลลอฮ์ อันเนื่องจากการรับเตาบะฮ์ ของฉัน ฉันจะสละทรัพย์สินของฉันทั้งหมดเป็นทานเพื่ออัลลอฮ์และเราะสูลของ พระองค์ ท่านเราะสูลุลลอฮ์ กล่าวว่า: “จงเก็บทรัพย์สินของท่านไว้บ้างเถิด มันจะเป็นการดีแก่ท่าน” ฉันกล่าวว่า: ฉันจะเก็บส่วนของฉันที่ได้จากค้อยบรูไว้ และฉันได้กล่าวว่า: โอ้ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ความจริงอัลลอฮ์ ตะอาลา ได้ ให้ฉันรอดพ้นด้วยสัจจะและอันเนื่องจากการรับเตาบะฮ์ของฉัน ฉันจะไม่พูด นอกจากคำพูดที่สัจจะเท่านั้นตรวบที่ฉันยังมีชีวิตอยู่ ขอสาบานต่ออัลลอฮ์ว่า ฉันไม่เคยรู้มาก่อนเลยว่ามีมุสลิมคนใดที่อัลลอฮ์ ตะอาลา ทรงทดสอบในเรื่อง สัจจะ นับตั้งแต่ฉันได้เล่าเรื่องดังกล่าวแก่ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ดียิ่งกว่า ที่อัลลอฮ์ ตะอาลา ทรงทดสอบฉัน และขอสาบานต่ออัลลอฮ์ว่า ฉันไม่เคยคิด โทหกอีกเลยนับตั้งแต่ที่ฉันได้เล่าเรื่องนั้นให้ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ทราบ จนถึง ณ วันนี้ และฉันหวังว่าอัลลอฮ์ ตะอาลา จะคุ้มครองฉันตลอดไปตราบที่ ยังมีชีวิตอยู่

กะอับเล่าว่า: และอัลลอฮ์ได้ประทานอัลกุรอานลงมา

﴿لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ

الْعُسْرَةِ

ความว่า: “แท้จริงอัลลอฮฺทรงอภัยโทษให้แก่ท่านนะบี ชาวมุฮาญีรีน และชาวอันศอรแล้ว ซึ่งเขาเหล่านั้นได้ปฏิบัติตามเขา(นบี)ในยามคับขัน”

จนถึงอายะฮฺที่ว่า

﴿إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١١٧﴾ وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الذِّبْتُ خُلُفَاؤًا حَتَّىٰ إِذَا صَافَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ﴿١١٨﴾

ความว่า: “แท้จริงพระองค์นั้นเป็นผู้ทรงเมตตา ผู้ทรงกรุณาอยู่เสมอ และอัลลอฮฺทรงอภัยโทษให้แก่ชายสามคน (คือ กะอับ อิบน์ มาลิก, มุรอเราะฮฺ อิบน์ อรเราะบียุ, และฮิลาล อิบน์ อุมัยยะฮฺ) ที่ไม่ได้ออกไปสงคราม จนกระทั่งแผ่นดินได้คับแคบแก่พวกเขาทั้งหลาย ที่มันกว้างใหญ่ไพศาล”

จนถึง

﴿آتَقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

ความว่า: “พึงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด และจงอยู่ร่วมกับบรรดาผู้ที่สัตย์จริง”

กะอับเล่าว่า: ขอสาบานต่ออัลลอฮฺว่า ไม่มีสิ่งใดที่อัลลอฮฺให้ความโปรดปรานแก่ฉันภายหลังจากที่พระองค์ทรงชี้ฉันเข้าสู่อิสลามจะมีความยิ่งใหญ่ในจิตใจของฉันยิ่งกว่าการที่ฉันพูดความจริงกับท่านเราะสูลุลลอฮฺ โดยไม่ได้โกหกท่าน อันจะทำให้ฉันต้องพินาศเหมือนกับพวกที่ไปปดทั้งหลาย พินาศไปแล้ว อัลลอฮฺ ตะอาลา ได้ตรัสแก่พวกที่ไปปดขณะที่พระองค์ได้ประทานวะฮฺยูลงมาด้วยถ้อยคำที่รุนแรงอย่างที่ไม่เคยตรัสแก่ผู้ใดเลย อัลลอฮฺ ตะอาลา ตรัสว่า:

﴿سَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لَتُعَرِّضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رَجِسٌ وَمَا وَطَهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٠﴾ يَخْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِن تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿١٢١﴾

ความว่า: “พวกเขาจะสาบานต่ออัลลอฮฺแก่พวกท่านเมื่อพวกท่านได้กลับมายังพวกเขา เพื่อให้พวกท่านยกโทษให้พวกเขา ดังนั้นพวกท่านจงผินหลังให้พวกเขาเถิด แท้จริงพวกเขาเหล่านั้นชั่วร้าย และที่พำนักของพวกเขาคือนรก ทั้งนี้เป็นการตอบแทนในสิ่งที่พวกเขาชวนชวายเป็น พวกเขาสอบถามแก่พวกท่าน เพื่อให้พวกท่านพอใจต่อพวกเขา แล้วหากพวกท่านพอใจต่อพวกเขา แท้จริงอัลลอฮฺนั้นจะไม่ทรงพอพระทัยต่อกลุ่มชนที่ละเมิดฝ่าฝืน”¹⁸

กะอับเล่าว่า: พวกเราทั้งสามถูกทอดทิ้งไว้ข้างหลังเรื่องของพวกที่ท่านเราะสูลุลลอฮฺ รับข้อแก้ตัวของพวกเขาขณะที่ได้สาบานต่อท่าน ท่านได้ให้

¹⁸ อัด-เตาบะฮฺ, 9 : 95-96

สัตยาบันและวิงวอนขอภัยโทษให้แก่พวกเขา ท่านเราะสุลุลลอฮฺ ได้
ปล่อยเรื่องของเราไว้ จนในที่สุดอัลลลอฮฺได้ทรงตัดสินเรื่องให้เป็นไปตามที่กล่าว
อัลลลอฮฺ ตะอาลา ตรัสว่า:

﴿ وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خَلَفُوا ﴾

ความว่า: “และ(พระองค์ได้รับเตาบะฮฺ) สามคนที่ถูกทอดทิ้ง”¹⁹

ที่ถูกระบุขึ้นเป็นเรื่องที่พวกเราถูกทอดทิ้ง(ไม่ได้รับการตัดสินโดยทันทีที่
สารภาพผิด) ไม่ใช่เรื่องที่เราไม่ได้ออกทำสงคราม แท้ที่จริงมันเป็นเพียง
การที่ท่านเราะสุลุลลอฮฺ ทอดทิ้งพวกเรา และปล่อยเรื่องของเราไว้ ไม่เอา
ไปรวมกับพวกที่มาสาบานและแก้ตัว ซึ่งท่านได้ยอมรับการแก้ตัวนั้น (หะดีษ
บันทึกลงโดยอัล-บุคอรีและมุสลิม)²⁰

และในสายรายงานหนึ่ง²¹ระบุว่า: “ท่านนบี ได้ออกไปสงครามตะบูกใน
วันพฤหัสบดี และท่านมักจะออกไปในวันพฤหัสบดี”

และในอีกสายรายงานหนึ่ง²²ระบุอีกว่า: “โดยปกติท่านจะไม่กลับมาจากการ
เดินทาง นอกจากเป็นเวลากลางวันในยามสาย และเมื่อท่านเข้ามา ท่านจะ
เริ่มต้นที่มีสติ ละครหมาดสองร็อกออต แล้วนั่งลงในมัสญิด”

وَعَنْ أَبِي نُجَيْدٍ - بَضَمَ التُّونِ وَفَتَحَ الْحَيْمِ - عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَيْنِ الْخُرَاعِيِّ : أَنَّ
امْرَأَةً مِنْ جُهَيْنَةَ أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ وَهِيَ حُبْلَى مِنَ الرَّثَى ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ
، أَصَبْتُ حَدًّا فَأَفِيئُهُ عَنِّي ، فَدَعَا نَبِيُّ اللَّهِ وَلِيَّهَا ، فَقَالَ : «أَحْسِنِ إِلَيْهَا ، فَإِذَا
وَضَعْتَ فَأْتِنِي» فَفَعَلَ فَأَمَرَ بِهَا نَبِيُّ اللَّهِ ، فَشَدَّتْ عَلَيْهَا ثِيَابُهَا ، ثُمَّ أَمَرَ بِهَا
فَرَجَمَتْ ، ثُمَّ صَلَّى عَلَيْهَا . فَقَالَ لَهُ عُمَرُ : نُصَلِّي عَلَيْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَقَدْ رَزَتْ ؟ قَالَ :
«لَقَدْ تَابَتْ تَوْبَةً لَوْ قُسِمَتْ بَيْنَ سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ لَوَسِعَتْهُمْ ، وَهَلْ وَجَدْتَ
أَفْضَلَ مِنْ أَنْ جَادَتْ بِنَفْسِهَا لِلَّهِ ؟!» رواه مسلم .

¹⁹ อัล-เตาบะฮฺ, 9 : 118

²⁰ อัล-บุคอรี, อัล-ญามิอ อัล-มุสนัด, บท: ประวัติของชาวอันศอรุ, บรรพ: เรื่องราวของกะอับ อิบน์ มา
ลิก, เลขที่: 4418. มุสลิม, อัล-มุสนัด อัล-เศาะฮี้หฺ, บท: การเตาบะฮฺ, บรรพ: เรื่องการเตาบะฮฺของกะอับ อิบน์ มา
ลิกและสหายทั้งสองของเขา, เลขที่: 2769

²¹ อัน-นะซาอียฺ, อัล-สุนัน อัล-กุบรอ, บท: ประวัติ, บรรพ: วันที่ขอไปให้เดินทางในวันนั้น, เลขที่: 8785.
อัล-ญะมาอะฮฺ, อัล-มุญิม อัล-เฮาส์, เลขที่: 1291

²² มุสลิม, อัล-มุสนัด อัล-เศาะฮี้หฺ, บท: บทลงโทษ, การละหมาดของผู้เดินทางและการละหมาดย่อ:
ส่งเสริมให้ละหมาดสองร็อกออตที่มีสติสำหรับผู้ที่ถูกกลับมาจากการเดินทางในวันแรก, เลขที่: 716

ความว่า: และจากท่านอับดุลมุญญิบ อิมรอน อิบดุลฮุคัยนุ อัล-คุซาอียุ เล่าว่า: มีผู้หญิงนางหนึ่งจากเผ่าญฮัยนะฮฺได้มาหาท่านเราะสูลุลลอฮฺ ในขณะที่นางตั้งครรรจ์จากการผิดประเวณี (ซินา) แล้วนางก็พูดขึ้นว่า: ให้อ่านเราะสูลุลลอฮฺ ฉันต้องถูกลงโทษ²³ ดังนั้นท่านจงลงโทษฉันเถิด ต่อมา ท่านนบี ก็ได้เรียกผู้ปกครอง (วะลี) ของนาง และกล่าวกับเขาว่า “จงทำดีต่อนางเถิดและเมื่อนางคลอดแล้วก็จงนำตัวนางมาให้ฉัน” แล้วเขาก็ทำตามนั้น (จนกระทั่งนางได้คลอดเสร็จและเวลาผ่านไปสี่กระยะ) ท่านนบี ก็ได้สั่งให้ให้รัดเสื้อผ้านางในแนบ และท่านนบีก็สั่งให้ป่านาง หลังจากนั้น ท่านก็ได้ละหมาดญะนาซะฮฺให้แก่นาง ต่อมาท่านอุมัรก็ได้กล่าวแก่ท่านว่า ท่านละหมาดให้แก่นางหรือทั้งๆ ที่นางทำผิดประเวณี? ท่านตอบว่า “แท้จริงนางได้กลับตัว (เตาบะฮฺ) ซึ่งเป็นการกลับตัวหากแม้จะถูกแบ่งให้กับชาวมะดีนะฮฺ 70 คนก็ย่อมพอเพียง และท่านเคยพบสิ่งใดที่ยิ่งใหญ่กว่าการที่นางสละตัวเองเพื่อแสวงหาความพึงพอใจจากอัลลอฮฺ อีกกระนั้นหรือ?” (หะดีษบันทึกโดยมุสลิม)²⁴

وعن ابن عباسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ : «لَوْ أَنَّ لَابْنَ آدَمَ وَادِيًا مِنْ دَهَبٍ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَادِيَانِ ، وَلَنْ يَمْلَأَ فَاهُ إِلَّا التُّرَابُ ، وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ .

ความว่า: และจากท่านอิบดุลฮุคัยนุ อับบาส เล่าว่า ท่านเราะสูลุลลอฮฺ กล่าววว่า: “หากแม้มนุษย์มีทองคำเต็มหนึ่งหุบเขา เขาก็ยังปรารถนาที่จะมีสองหุบเขา และไม่มีอะไรที่จะทำให้ปากของเขาเต็มได้นอกจากดิน²⁵ และอัลลอฮฺทรงรับการกลับตัวของผู้ที่กลับตัว(เตาบะฮฺ)” (มุตตะพะกุนอะลียฮฺ)²⁶

²³ เนื่องจากทำผิดประเวณี (ซินา)

²⁴ มุสลิม, อัล-มุสนัด อัล-เศาะฮียฺ, บท: บทลงโทษ, บรรพ: ผู้ที่ยอมรับว่าทำผิดประเวณี, เลขที่: 1696

²⁵ มนุษย์ยังคงละโมภในทรัพย์สินเงินทองจนกระทั่งดินกลบหน้า

²⁶ อัล-บุคอรี, อัล-ญามิอุ อัล-มุสนัด, บท: อัล-ริกอ, บรรพ: สิ่งที่ยังป้องกันจากพิตนะฮฺของทรัพย์สิน, เลขที่: 6439. มุสลิม, อัล-มุสนัด อัล-เศาะฮียฺ, บท: ชะกาต, บรรพ: หากมนุษย์มีทองคำเต็มสองหุบเขา, เลขที่:

وعن أبي هريرة أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ : «يُضْحَكُ اللَّهُ إِلَى رَجُلَيْنِ يَقْتُلُ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ يَدْخُلَانِ الْجَنَّةَ ، يُقَاتِلُ هَذَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلُ ، ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَى الْقَاتِلِ فَيُسَلِّمَ فَيُسْتَشْهَدُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ความว่า: และจากท่านอบู ฮุร็อยเราะฮฺ เล่าว่า: ท่านเราะสูลุลลอฮฺ

กล่าวว่า: “อัลลอฮฺ ทรงหัวเราะกับชายสองคน ที่คนหนึ่งฆ่าอีกคน แล้วทั้งสองก็เข้าสวรรค์ กล่าวคือ ชายคนหนึ่งที่ได้ออกต่อสู้เพื่อหนทางของอัลลอฮฺแล้วเขาก็ถูกฆ่า(โดยชายคนที่สอง) หลังจากนั้นอัลลอฮฺก็รับการกลับตัวของผู้ที่ฆ่า(ชายคนที่สอง)ด้วยการที่เขาได้เข้ารับอิสลาม แล้วต่อมาเขา(ชายคนที่เพิ่งรับอิสลาม)ก็ตายในหนทางของอัลลอฮฺ(ตายชะฮีด)” (มุตตะพะ กุนอะลัยฮฺ)²⁷

²⁷ อัล-บุคอรีฮฺ, อัล-ญามิอฺ อัล-มุสนัด, บท: ประวัติของชาวอันศอรฺ, บรรพ: เรื่องราวของกะอับ อิบน์ มาลีก, เลขที่: 4418. มุสลิม, อัล-มุสนัด อัล-เศาะฮีหฺ, บท: การเตาบะฮฺ, บรรพ: เรื่องการเตาบะฮฺของกะอับ อิบน์ มาลีกและสหายทั้งสองของเขา, เลขที่: 2769